

АНТИКОРУПЦІЙНІ СТУДІЇ

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА

КУРС

**ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ В УКРАЇНІ:
ПРАВОВІ АСПЕКТИ
ТА ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ**

2024/25

Опис курсу:

Мета дисципліни – надати студентам необхідні знання та практичні навички щодо інституту викривання та захисту викривачів. Зокрема, знання в сфері міжнародних стандартів та кращих практик захисту викривачів в світі; правових гарантій та інституційних механізмів захисту викривачів корупції в Україні; каналів для повідомлення інформації про можливі факти корупційних правопорушень; особливостей розгляду повідомлень викривачів про корупцію. Важливою частиною курсу є організація роботи уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції з викривачами корупції.

Студенти здобувають знання про:

- ▷ міжнародні стандарти і кращі практики захисту викривачів;
- ▷ основи національного законодавства щодо захисту викривачів;
- ▷ інституційні засади захисту викривачів корупції в Україні;
- ▷ основи правового захисту викривачів корупції в Україні;
- ▷ роботу уповноважених осіб з викривачами;
- ▷ роботу єдиного порталу повідомлень викривачів.

Практичні навички:

- ▷ застосування актів міжнародного та національного законодавства у сфері захисту викривачів;
- ▷ розробка політик органу чи організації для роботи з викривачами;
- ▷ вміння проводити внутрішні розслідування на підставі отриманих повідомлень від викривачів;
- ▷ вміння застосовувати механізми захисту викривачів від утисків на робочому місці.

Компетенції:

- ▷ знання міжнародних стандартів та національного антикорупційного законодавства;
- ▷ здатність розробляти дієві антикорупційні інструменти щодо захисту викривачів;
- ▷ вміння організувати і проводити моніторинг законодавства у сфері захисту прав викривачів;
- ▷ вміння створювати політики та налагоджувати роботу з викривачами в органі чи організації;
- ▷ спроможність розробляти внутрішні політики, процедури кампанії відповідно до законодавства України та стандартів ЄС;
- ▷ основи організації та проведення внутрішнього розслідування щодо корупційних правопорушень всередині організації.

Веб-сайт курсу

🖥️ Програма буде розміщена на веб-сайті ACREC: <https://acrec.org.ua/>

📢 Анонси, та навчальні матеріали будуть розміщені на Google-диску та платформі DISTEDU

ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ КУРСУ:

Лекції, дискусії та case-study:

Слухачі повинні брати активну участь у дискусіях, а також бути готовими до виконання завдань протягом заняття. У разі внесення змін до вимог курсу про це буде зроблено усне оголошення та повідомлено через список розсилки. Студенти особисто відповідальні про обізнаність щодо цих змін, навіть, якщо ви були відсутнім на занятті відповідальними за збереження в курсі цих змін, навіть якщо були відсутні на занятті. Будь ласка, не запізнюватися на заняття, під час лекцій вимикайте мобільні телефони.

Список розсилки групи:

куратори курсу будуть робити оголошення через розсилку. Ви особисто відповідальні за ознайомлення з цими оголошеннями.

Правила листування ел. поштою:

Прохання надсилати ел. листи лише в таких випадках:

- ▷ 1) щодо призначення додаткової індивідуальної консультації;
- ▷ 2) повідомлення про відсутність на занятті та причини;
- ▷ 3) прохання надіслати ще раз анонси, зміни до програми, розкладу чи інші додаткові матеріали курсу.

Прохання ставити питання щодо роз'яснення матеріалів курсу, процедур занять чи підсумкового контролю після занять, або під час індивідуальних консультацій.

Отримання додаткових балів

Курс не передбачає можливості будь-яких додаткових форм завдань для отримання додаткових балів, крім тих, що передбачає програма.

Правила поведження на заняттях:

Обговорення та дискусії під час занять повинні бути жвавими та цікавими, але прохання висловлювати Ваші коментарі ввічливо. Будь ласка, виявляйте повагу до чужої точки зору і висловлюйте Вашу незгоду з аргументами інших коректно.

Етичні правила щодо написання робіт:

Усі студенти повинні особисто працювати над проектом, співпраця з другими студентами передбачається в межах виконання спільного проекту. Студенти зобов'язані робити посилання у роботі на використані джерела, використання публікацій, досліджень без посилань вважається плагіатом. Плагіат є недопустимим та призведе до втрати права отримати кредити за курс.

ПИСЬМОВА РОБОТА:

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Форма: аналітичний документ у сфері правового регулювання інституту викривачів. Обсяг: 1500-2500 слів (12 шрифт, Times New Roman) — текст (без врахування переліку джерел)

Зверніть увагу: аналітичне питання повинно бути одне і чітко сформульоване, з вузьким фокусом.

Структура письмової роботи:

- ▷ 1. Вступ (аналітичне питання, методологія, мета роботи, короткий огляд літератури (за потреби))
- ▷ 2. Основна частина
- ▷ 3. Висновки, рекомендації
- ▷ 4. Повинен бути перелік використаних джерел (не враховується в обсяг роботи) та посилання у форматі:

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ:

Відповідно до вимог ВАК (<https://vak.in.ua/>)

Приклади тем є орієнтовними, тобто вони не є вичерпними. Не обов'язково обирати саме одну із запропонованих тем.

1. Критичний аналіз статті Татаренко Г.В., Мезеря О.А., Татаренко В. щодо реформування інституту викривачів корупції в Україні: помилки у тлумаченні та ризики неправильної інтерпретації (<https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/310/293>)
2. У пошуках балансу національної безпеки та свободою інформації.
3. Недоліки у правовому регулюванні винагород для викривачів: міжнародний досвід і українська практика.
4. Міжнародні стандарти та їх імплементація: порівняльний аналіз захисту прав викривачів в Україні та країнах ЄС.
5. Аналіз прогалин у законодавстві про захист трудових прав викривачів в Україні: виклики та перспективи.
6. Моделі імплементації гарантування на психологічну допомогу.
7. Законодавчі проблеми та шляхи вирішення повідомлення через регулярні канали.
8. Моніторинг стану захисту прав викривачів НАЗК.
9. Аналіз викликів уповноважених осіб з питань виявлення та запобігання корупції у роботі з викривачами.
10. Аналіз законодавчих гарантій захисту трудових прав викривачів та шляхи їх покращення.
11. Аналіз правових позицій НАЗК в Роз'ясненні від 12.06.2023 р. N 2 "Щодо правового статусу викривача". на відповідність Закону країни "Про запобігання корупції" та Директиви ЄС.
12. Аналіз колізій правового регулювання Єдиного порталу повідомлень викривачів: проблеми та шляхи вдосконалення.
13. Як ефективно забезпечити баланс між збереженням державної таємниці та прозорістю під час викривання порушень у сфері національної безпеки?

N.B.: робота повинна мати аналітичний, а не описовий характер, тобто робота повинна містити власний аналіз законодавства, судової практики, сайтів органів влади тощо.

Оцінювання знань та вмінь студентів. Шкала оцінювання знань:

Шкала	Оцінка за національною шкалою	Визначення	
A	91-100	відмінно	Дуже високий рівень знань із незначними помилками
B	81-90	добре	Дуже добре; більше ніж середній рівень знань, але з деякими помилками
C	71-80	добре	Добре; загалом гарна робота, але є достатня кількість помітних помилок
D	66-70	задовільно	Задовільно; але із значними недоліками
E	60-65	задовільно	Достатньо; досягнуті мінімальні критерії
F	30-59	незадовільно	Незадовільно; потрібна деяка додаткова робота
F	0-29	незадовільно	Неприйнятно; потрібна значна додаткова робота

Розподіл балів в межах курсу

Оцінка складається з двох блоків					
		Перший блок за роботу протягом курсу 60 % від загальної оцінки (макс. 60 балів)		Другий блок 40 % від загальної оцінки (макс. 40 балів)	
Письмова робота макс. 30 балів		Розв'язування завдання та тесту /2 роботи/ макс. 20 балів		Робота під час заняття	Підсумковий контроль /тести+ завдання/
30	A	10	A	від 1 до 3 балів	Від 1 до 40 балів
24	B	8	B		
18	C	6	C		
12	D	4	D		
6	E	2	E		

ПЛАН КУРСУ

Захист викривачів в Україні:
правові аспекти та інституційні
механізми

ТЕМА 1.

ВИКРИВАЧІ: ПОНЯТТЯ, ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ЗНАЧЕННЯ

ЛЕКЦІЯ ТА КЕЙС-СТАДІ

План

- ▶ З'ясування правової природи та змісту інституту викривання.
- ▶ Інститут викривання: генеза в правових системах світу.
- ▶ Викривач: поняття та ознаки.
- ▶ Роль інституту викривання в механізмі запобігання корупції.
- ▶ Співвідношення "викривач", "свідок", "заявник", "потерпілий".

Обов'язкова література для вивчення:

- 👁 Конспект лекції до теми "Викривання та захист викривачів корупції в Україні"
- 👁 Розділ 1. Науково-практичний коментар законодавства України про захист викривачів корупції/ за заг. ред. О. Нестеренко. - Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. - С. 13-22 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/comments_upd.pdf
- 👁 Нестеренко О. Правовий захист викривальників (whistleblowers): теоретичні аспекти та конституційна необхідність [Текст] / О. Нестеренко // Право України. - 2014. - № 12. - С. 104-111.
- 👁 Haigh, Richard and Bowal, Peter, "Whistleblowing and Freedom of Conscience: Towards a New Legal Analysis" (2012). Comparative Research in Law & Political Economy. Research Paper No. 1974982// <http://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/clpe/31>

Додаткова література:

- 👁 Kenny K., "Whistleblowing Toward a New Theory" Harvard University Press, (2019) - 282 p.
- 👁 Near, Janet P., and Marcia P. Miceli. "Integrating Models of Whistle-Blowing and Wrongdoing: A Proposal for a New Research Agenda." In *Rebels in Groups: Dissent, Deviance, Difference, and Defiance*. Edited by Jolanda Jetten and Matthew J. Hornsey, 302–323. Chichester, UK: Wiley-Blackwell, 2011.
- 👁 Chapter 1, 2. Roberta J. Whistleblowing: when it works — and why. — Colorado, 2002.
- 👁 Chapter 1-6. Vaughn R. The successes and Failures of Whistleblower Laws. — Cheltenham, UK; Northampton, MA. — 348 p.
- 👁 Worth M. Whistleblowing in Europe legal protections for whistleblowers in the EU: Transparency International, 2013// https://www.transparency.org/whatwedo/publication/whistleblowing_in_europe_legal_protections_for_whistleblowers_in_the_eu
- 👁 Mpho Bosupeng Whistle Blowing: What Do Contemporary Ethical Theories Say?// <https://sciendo.com/article/10.1515/sbe-2017-0002>
- 👁 Свобода слова. Рішення Верховного Суда США: Пер. з англ. / Під. Ред.. Морін Гарісон та Стіва Гілберта. – К., Оптима, 2004. – 252 с.
- 👁 Свобода преси. Рішення Верховного Суда США: Пер. з англ. / Під. Ред.. Морін Гарісон та Стіва Гілберта. – К., Оптима, 2004. – 276 с.

ТЕМА 2. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА КРАЦІ СВІТОВІ ПРАКТИКИ ЗАХИСТУ ВИКРИВАЧІВ

ЛЕКЦІЯ ТА КЕЙС-СТАДІ: ЯК НАПИСАТИ ДОСКОНАЛИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ ТА ЕФЕКТИВНО АДВОКАТУВАТИ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ

План

- 👁 Міжнародні стандарти в сфері захисту викривачів.
- 👁 Директива ЄС та проблеми її імплементації.
- 👁 Парадигма ЄСПЛ щодо захисту викривачів.
- 👁 Кращі світові практики захисту прав викривачів в різних правових системах.

Обов'язкова література для вивчення:

- 👁 Конспект лекції до теми “Міжнародні стандарти та кращі світові практики захисту викривачів”
- 👁 Are EU Governments Taking Whistleblower Protection Seriously? Progress Report on Transposition of the EU Directive [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.transparency.org/en/publications/eu-governments-whistleblower-protection>
- 👁 OECD (2011), G20 Anti-Corruption Action plan Protection of Whistleblowers, Paris, [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.oecd.org/corruption/48972967.pdf>
- 👁 OECD (2016), Committing to Effective Whistleblower Protection, OECD Publishing, Paris, [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/committing-to-effective-whistleblower-protection_9789264252639-en#page1.

- 👁 Paul Latimer and A.J. Brown Whistleblower Laws: International Best Practice// <https://www.unswlawjournal.unsw.edu.au/wp-content/uploads/2017/09/31-3-15.pdf>
- 👁 Transparency International, International principles for whistleblower legislation (best practices for laws to protect whistleblowers and support whistleblowing in the public interest): Transparency International, 2013// https://issuu.com/transparencyinternational/docs/2013_whistleblowerprinciples_en
- 👁 Worth M. Whistleblowing in Europe legal protections for whistleblowers in the EU: Transparency International, 2013// https://www.transparency.org/whatwedo/publication/whistleblowing_in_europe_legal_protections_for_whistleblowers_in_the_eu
- 👁 Vigjilenca Abazi, The European Union Whistleblower Directive: A ‘Game Changer’ for Whistleblowing Protection?, Industrial Law Journal, Volume 49, Issue 4, December 2020, Pages 640–656 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://academic.oup.com/iltj/article/49/4/640/5941617>
- 👁 OECD (2016), Committing to Effective Whistleblower Protection, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264252639-en>.
- 👁 Толкачова І. А. Захист викривачів корупції: українські реалії та міжнародний досвід [Електронний ресурс] / І. А. Толкачова, Д. А. Казюта // Часопис Київського університету права. - 2019. - № 1. - С. 287-291.

Нормативно-правові акти та судова практика:

- 👁 Директива (ЄС) 2019/1937 Європейського парламенту і ради ЄС від 23.10.2019 про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Союзу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1937>
- 👁 G20 Anti-Corruption Action Plan Protection of Whistleblowers. URL: <https://www.oecd.org/corruption/48972967.pdf>
- 👁 Council of Europe, Recommendation CM/Rec(2014)7 and explanatory memorandum. URL: <https://rm.coe.int/16807096c7>

- 👁 ISO 37001 Anti-bribery management systems [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/65035.html>
- 👁 Закон України “Про запобігання корупції” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
- 👁 Справа «Букур і Тома проти Румунії», 01/08/2013 // Рішення Європейського суду з прав людини щодо доступу до інформації / За заг. редакцією Шевченко Т.С., Павліченко О.М. – К.: Москаленко О.М., 2014. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168044e84d>
- 👁 Case of Gawlik v. Liechtenstein (Application no. 23922/19): Judgment European Court of Human Rights, 16 February 2021. URL:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-208280>
- 👁 Case of Guja v. Moldova (Application no. 14277/04): Judgment European Court of Human Rights, 12.02.2008. URL:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=003-2266532-2424493>
- 👁 Case of Marchenko v. Ukraine (Application no. 4063/04): Judgment European Court of Human Rights, 19 February 2009. URL:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91415>
- 👁 Case of Soares v. Portugal (Application no. 79972/12): Judgment European Court of Human Rights, 21 June 2016. URL:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-163822>
- 👁 Case of Norman v. The United Kingdom (Application no. 41387/17): Judgment European Court of Human Rights, 6 July 2021. URL:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-210874>
- 👁 Case of Goryaynova v. Ukraine (Application no. 41752/09): Judgment European Court of Human Rights, 8 October 2020. URL:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204814>

Додаткова література:

- 👁 Banisar D. Whistleblowing: International Standards & Developments. — D.C., 2011. — 315 p.// https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1753180
- 👁 Lan Yurttagül H. Whistleblower Protection by the Council of Europe, the European Court of Human Rights and the European Union: An Emerging Consensus, 2021
- 👁 Нестеренко О. The legal framework of whistleblower protection at the intelligence community in the U.S.// Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Ч. 1 : зб. матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 15.05.2015) / упоряд. Калитчак Р. Г., Зазуляк З. М. – Львів : Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 247-250
- 👁 Правовий захист викривачів / За заг. редакцією Нестеренко О. В., Шостко О. Ю. — Харків: «Видавництво „Права людини“», 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2017/02/03_vlppk_Whistleblower-book_color_ukr_light-site.pdf
- 👁 Vaughn R. The successes and Failures of Whistleblower Laws. — Cheltenham, UK; Northampton, MA. — 348 p.

ТЕМА 3.

ПРАВА ТА ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНИ

ДВІ ПАРИ: ЛЕКЦІЯ ТА СЕМІНАР

План

- ▶ Права та гарантії захисту викривачів корупції в Україні: загальний огляд.
- ▶ Право на інформацію.
- ▶ Гарантування анонімності та конфіденційності.
- ▶ Право на психологічну допомогу.
- ▶ Право на безоплатну правову допомогу.
- ▶ Гарантії захисту трудових прав.
- ▶ Неоднозначність практики правозастосування в сфері правового регулювання інституту викривання.

Обов'язкова література для вивчення:

- 👁️ Гайд для викривачів корупції/ за заг. ред. О.Нестеренко. – Київ : АСРЕС 2021. Розділ 2,5-7
- 👁️ Науково-практичний коментар законодавства України про захист викривачів корупції/ за заг. ред. О. Нестеренко. – Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. – С. 13-22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/comments_upd.pdf
- 👁️ Хараберюш І. Ф. Роль інституту викривачів у механізмі протидії корупції в Україні [Електронний ресурс] / І. Ф. Хараберюш, Л. С. Самойлова // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. - 2020. - Вип. 20. - С. 66-74.
- 👁️ Конспект лекції до теми “Механізми захисту трудових прав викривачів”
- 👁️ Розділ 5 Науково-практичний коментар законодавства України про захист викривачів корупції/ за заг. ред. О. Нестеренко. – Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/comments_u

Нормативно-правові акти та судова практика:

- 👁️ Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
- 👁️ Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
- 👁️ Закон України “Про доступ до публічної інформації” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
- 👁️ Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
- 👁️ Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

Роз’яснення НАЗК:

- 👁️ Роз’яснення НАЗК щодо забезпечення права викривача на конфіденційність та анонімність від 24.02.2021 № 4 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?sl=2407>
- 👁️ Роз’яснення НАЗК щодо надання викривачам безоплатної вторинної правової допомоги від 09.07.2020 № 6 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=69>
- 👁️ Роз’яснення НАЗК щодо забезпечення права викривача на отримання інформації від 18.06.2021 № 6 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=202>
- 👁️ Роз’яснення НАЗК щодо правового статусу викривачів від 12.06.2023 № 2 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/06/Rozyasnennya-vid-12.06.23-2-SHHodo-pravovogo-statusu-vykryvacha.pdf>

ТЕМА 4. ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

ОДНА ПАРА

План

- ▶ Національне агентство з питань запобігання корупції в механізмі захисту прав викривачів.
- ▶ Роль системи безоплатної правової допомоги в механізмі захисту прав викривачів.
- ▶ Роль суду в захисті прав викривачів.

Обов'язкова література для вивчення:

- 👁 Розділ 2 Науково-практичний коментар законодавства України про захист викривачів корупції/ за заг. ред. О. Нестеренко. - Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/comments_u
- 👁 Деркач С., Карпова О., Леончук О. Луцик В. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції. - Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?sl=3363>

Нормативно-правові акти та судова практика:

- 👁 Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
- 👁 Цивільний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
- 👁 Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
- 👁 Закон України «Про безоплатну правову допомогу» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>

Роз'яснення НАЗК:

- 👁 Роз'яснення НАЗК щодо надання викривачам безоплатної вторинної правової допомоги від 09.07.2020 № 6 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=69>

ТЕМА 5. КАНАЛИ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО МОЖЛИВІ ФАКТИ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВOPУШЕНЬ. ЄДИНИЙ ПОРТАЛ ПОВІДОМЛЕНЬ ВИКРИВАЧІВ

ДВІ ПАРИ ЛЕКЦІЯ-ДИСКУСІЯ ТА ПРАКТИКУМЧНЕ ЗАНЯТТЯ

План

- 👁️ Канали повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень: поняття та види.
- 👁️ Внутрішні канали повідомлення. Єдиний портал повідомлень викривачів.
- 👁️ Регулярні канали повідомлення.
- 👁️ Зовнішні канали повідомлення.

Обов'язкова література для вивчення:

- 👁️ Деркач С., Карпова О., Леончук О. Луцик В. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції. – Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?sl=3363>
- 👁️ Розділ 4. Науково-практичний коментар законодавства України про захист викривачів корупції/ за заг. ред. О. Нестеренко. - Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/comments_u

Нормативно-правові акти та судова практика:

- 👁️ Директива (ЄС) 2019/1937 Європейського парламенту і ради ЄС від 23.10.2019 про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Союзу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1937>
- 👁️ Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
- 👁️ Наказ НАЗК “Про затвердження Вимог до захисту анонімних каналів зв’язку, через які здійснюються повідомлення про можливі факти корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»” від 02.04.2020 № 127/20 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/uk/documents/nakaz-vid-02-04-2020-127-20-pro-zatverdzhennya-vymog-do-zahystu-anonimnyh-kanaliv-zv-yazku-cherez-yaki-zdijsnyuyutsya-povidomlennya-pro-mozhlyvi-fakty-koruptsiynih-abo-pov-yazanyh-z-koruptsiyeyu-pravo/>

Додаткова література:

- 👁️ Моніторинговий звіт щодо виконання норм Закону України «Про запобігання корупції» в частині захисту викривачів центральними органами виконавчої влади та обласними державними адміністраціями у 2020 році. – Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021
- 👁️ Moritz Homann. What should the ideal whistleblowing policy include? How to create a whistleblowing policy that builds trust and encourages a culture of integrity. <https://www.integrityline.com/expertise/blog/whistleblowing-policy/>

ТЕМА 6.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ВИКРИВАЧАМИ УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

ЧОТИРИ ПАРИ: 2 ЛЕКЦІЇ ТА КЕЙС-СТАДИ

План

- 🕒 Повноваження уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції у сфері захисту викривачів.
- 🕒 Внутрішні політики та процедури організації діяльності уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції у роботі з викривачами.
- 🕒 Розгляд повідомлень викривачів про можливі факти корупції.
- 🕒 Забезпечення уповноваженими дотримання прав та гарантій захисту викривачів.
- 🕒 Механізми заохочення викривання та формування корпоративної культури повідомлення.

Обов'язкова література для вивчення:

- 👁 Держак С., Карпова О., Леончук О. Луцик В. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції. – Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?sl=3363>
- 👁 Розділ 3, 4. Науково-практичний коментар законодавства України про захист викривачів корупції/ за заг. ред. О. Нестеренко. - Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/comments_u

Додаткова література:

- 👁 Практичний посібник з організації навчання для уповноважених з питань запобігання та виявлення корупції по роботі з викривачами у форматі квесту. Укладач: Білецький А.В.. Київ, АСРЕС, 2021. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/qq-1.pdf>
- 👁 Moritz Homann. What should the ideal whistleblowing policy include? How to create a whistleblowing policy that builds trust and encourages a culture of integrity. <https://www.integrityline.com/expertise/blog/whistleblowing-policy/>

Нормативно-правові акти та судова практика:

- 👁️ Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
- 👁️ Наказ НАЗК “Про затвердження Вимог до захисту анонімних каналів зв’язку, через які здійснюються повідомлення про можливі факти корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»” від 02.04.2020 № 127/20 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/uk/documents/nakaz-vid-02-04-2020-127-20-pro-zatverdzhennya-vymog-do-zahystu-anonimnyh-kanaliv-zv-yazku-cherez-yaki-zdijsnyuyutsya-povidomlennya-pro-mozhlyvi-fakty-koruptsiynih-abo-pov-yazanyh-z-koruptsiyeyu-pravo/>
- 👁️ Наказ НАЗК “Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції” від 27.05.2021 № 277/21 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0914-21#Text>

Роз’яснення НАЗК:

- 👁️ Роз’яснення НАЗК щодо механізмів заохочення та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» від 24.02.2021 № 3 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=170>
- 👁️ Роз’яснення НАЗК щодо особливостей перевірки повідомлень про можливі факти корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень від від 14.07.2020 №7 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=70>
- 👁️ Роз’яснення НАЗК щодо забезпечення права викривача на отримання інформації від 18.06.2021 № 6 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=20>

ТЕМА 7. ЗВІЛЬНЕННЯ ВИКРИВАЧА ВІД ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

ОДНА ПАРА: ЛЕКЦІЯ-ДИСКУСІЯ

План

- ▶ Підстави звільнення викривача від цивільної відповідальності.
- ▶ Підстави звільнення викривача від кримінальної відповідальності.
- ▶ Особливості звільнення викривача від юридичної відповідальності за розповсюдження інформації з обмеженим доступом.

Обов'язкова література для вивчення:

- 👁 Конспект лекції до теми “Звільнення від юридичної відповідальності викривача”
- 👁 Розділ 4 Науково-практичний коментар законодавства України про захист викривачів корупції/ за заг. ред. О. Нестеренко. - Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2021. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/comments_u

Нормативно-правові акти та судова практика:

- 👁 Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
- 👁 Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
- 👁 Закон України “Про доступ до публічної інформації” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

Додаткова література:

- 👁 Науково-практичний коментар «Закон України «Про доступ до публічної інформації»», 2012. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7efd195590f891f51d636939b9dd0ca9_1432818344.pdf
- 👁 Нестеренко О. Суспільно необхідна інформація [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://stop-x-files-ua.org/suspilno-neobhidna-informatsiya>
- 👁 Правові позиції Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та судова практика щодо реалізації права на доступ до публічної інформації/ Оксана Нестеренко, Ірина Кушнір, Валерія Лутковська; К.І.С. — К., 2015. — 170 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://rm.coe.int/1680599209>
- 👁 Посібник з європейського права у сфері захисту персональних даних [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://rm.coe.int/16805966a8>

ЛЕКТОРКА КУРСУ

Оксана Нестеренко –

к.ю.н., доцентка, випускниця програми Фулбрайт-Кеннан Інститут, запрошена професорка Принстонської школи громадських та міжнародних відносин, Вашингтон, США (2013/2014). Авторка та співавторка більше 70 наукових публікацій серед них науково-практичний коментар законодавства України про захист викривачів корупції (2021), Гайд для викривачів корупції (2021), науково-практичне видання "Викривачі" (2016), монографія "Інформація в Україні: право на доступ" (2012), Науково-практичного коментаря до Закону України "Про доступ до публічної інформації" (2012). Оксана Нестеренко є фахівчиною у сфері антикорупційної політики, конституційного права, зокрема, свободи висловлювання та масової інформації, права на доступ до публічної інформації, захисту персональних даних, відкритого врядування, захист викривальників (whistleblowers) та ін. Співавторка законопроекту "Про захист викривачів", а також була учасницею робочої групи щодо розробки Законів України "Про доступ до публічної інформації" та "Про інформацію" (нової редакції), виступає експерткою численних проектів, спрямованих на підвищення прозорості української влади і свободи засобів масової інформації, верховенства права та демократичного розвитку України. Останні 19 років Оксана Нестеренко викладала у провідних правничих школах такі дисципліни, як конституційне право України, конституційна юрисдикція, право на доступ до інформації, правові та інституційні механізми протидії корупції та ін. Сьогодні пані Нестеренко очолює Міждисциплінарний науково-освітній центр протидії корупції в Україні Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Контактна інформація:

nesterenkoACREC@ukma.edu.ua
+380978687696

#acrecstudy

Київ